

IZHAJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj
Posamične številke se prodajajo po 3 avš., (6 stotink)
v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici,
Kranju, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini,
Ajdovščini, Postojni, Dornbergu, Solkanu itd.
ČENE OGLASOV se računajo po vrstah (široke 73 mm, visoke
24 mm); za trgovinske in obrtne oglase po 20 stotink;
za ovrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov
po 50 stot. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka na-
daljnja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa
40 stot. — Oglase sprejema „Inseratni oddelek uprave
Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi Edinosti.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K —, na
naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira.
Naročnina za nedeljsko izdajo „Edinosti“ stane: celoletno K 5-20, pol leta 2-60
Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana
pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.
Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.
UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18 (Narodni dom).
Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik
konkrecij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konkrecija
lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Poštno-hranilnični račun št. 841-652.
Telefon šte. 1157

Mesečna priloga: „SLOVENSKI TEHNIK“.

BRZOJAVNE VESTI.

Garnizija v Sežani.

DUNAJ 29. (P.) Kakor sem do-
znal iz verodostojnega vira, dobi Se-
žana stalno garnizijo. Nastani se nam-
reč tamkaj poveljstvo dopolnilnega
okraja in pa 1. batalijon 97. pešpolka.
Tudi Pazin dobi baje garnizijo.

Avstrijska poslanska zbornica.

DUNAJ 29. Predsednik dr. Weisskirchen
je otvoril sejo ob 11. uri 10 minut. Po pre-
čitanju došlih ulog je zbornica nadaljevala
prvo čitanje naloge. Prvi je govoril mini-
sterski predsednik, ki je trdil, da se zakoni
iz leta 1867 ne protivijo pogodbi, ki stopi na
mesto carinske in trgovske zveze. Ker se tiče
carinskih stvari, ne spadajo iste k skupnim
stvarim, marveč tvorijo le predmet za pogod-
bene dispozicije. Nagodba pozna samo jedin-
stveno carinsko mejo, skupen pogodbeni ca-
rinski tarif. Ministerski predsednik je nagla-
sal, da pogodbe z unanjimi državami podpi-
suje minister za unanje stvari, in s tem se
pozna, da je to čin skupne vlade. Nagodba
ni tudi v nobeni zvezi z armadnim vprašanjem,
kakor se je to od neke strani izjavilo. Glede
zakonitega zastopanja Hrvatske pri nagodben-
nih pogajanjih, je ministerski predsednik iz-
javil, da se v vseh zakonih govori samo o
ogrskem državnem zboru, ali ne o hrvatskem
saboru. Odnosaji v Bosni in Hercegovini se
zamorejo rešiti le na temelju zakona, dogovor-
jenega med obema državama monarhije. Mi-
nisterski predsednik je nato obširno pojasnil
vprašanje konverzije takozvanega ogrskega
bloka. Konečno je naglašal, da ni nužno go-
voriti, da bi bila Avstrija oškodovana vsled
uporabe skupnih carinskih prihodkov za
skupne stroške, sicer pa ni nagodba, kakor
vsako človeško delo, popolna, ista je le kom-
promis, s katerim se je rešilo več gospodar-
skih potreb. Ministerski predsednik je pri-
pravljen prevzeti za nagodbo vso odgovornost,
nikdar pa ne prevzame nase odgovornost
onih, ki bi hoteli motiti oziroma celo uničiti
gospodarske odnose obeh držav. Ministerski
predsednik je prosil zbornico, ki je prvi ljud-
ski parlament, naj prepreči nagodbo, ki ima
na prijateljski način za desetletje urediti go-
spodarske odnose obeh držav.

Posl. Abrahamovitz je govoril za na-
godbo. Debate so se udeležili tudi še posl.
Strancker, Udrzal, Modraček, Laginja in Iro,
poslednji se je izjavil za gospodarsko ločitev
od Ogrske.

Ogrska zbornica.

BUDIMPEŠTA 29. Preden je zbornica
prešla na dnevni red, je predsednik Justh
poročal, da je cesar okrevljal. Predlagal je,
naj zbornica tem povodom v posebni adresi
čestita cesarju. (Živahna pohvala.) Predlog
predsednika je bil enoglasno vsprejet. Nato
je zbornica prešla na dnevni red. Referent
Pavel Hoitsy je poročal o proračunskem pro-
vizoriju, ter priporočal, naj zbornica vsprejme
z ozirom na zaupanje, ki je ima do vlade.

Posl. Teodor Mihaly (Roman) je v
imenu narodnostne stranke izjavil, da pred-
logo odklanja, ker nima njegova stranka do
vlade nikakega zaupanja. Na to je pojasnil
razloge tega nezaupanja. Eden najvažnejših
razlogov je, da vlada še vedno ni predložila
zakonskega načrta o splošni enaki volilni
pravi. V tem pogledu niso narodnosti osam-

ljene: nad 80 odstotkov prebivalstva želi, da
se končno sestane ljudski parlament na te-
melju splošne volilne pravice. Govornik je
potem izjavil, da se je zastopnikom narod-
nosti ponovno kratila v zbornici svoboda
govora. (Predsednik Justh: To ni res!) Go-
vornik je temu nasproti pokazal na afero
posl. Vajde, ki je sedaj pri imunitetnem
odseku. Predsednik Justh: Proti poslovniku
je, ako se tukaj govori o stvarih, ki se na-
hajajo pri imunitetnem odseku. Ako bo go-
vornik tako nadaljeval, mu predsednik od-
vzame besedo.

Mihaly je izjavil, da je nadaljni vzrok
nezaupanja njegove stranke nasproti vladi,
da ni ista povodom sklepanja nagodbe z Av-
strijo primerno varovala interesov Ogrske
radi tega, kar se je kvota povišala. Govornik
je zaključil: Dokler niso rešena najnujnejša
socijalna vprašanja in narodnostno vprašanje,
ne more biti tudi govora o neodvisnosti
Ogrske.

Posl. Koloman Thaly (stranka neodvis-
nosti) je rekel, da ne more nobena vlada v
tako kratkem času pokazati toliko pozitivnih
del, kakor sedanja, akoravno se mora ta
vlada boriti z najtežjimi okoliščinami. Stranka
neodvisnosti ve, da ni vsega dosegla, (kar je
oznaka ideal; to pa tudi ni naloga
sedanje vlade. Nje naloga je temveč, da pri-
pravi uresničenje teh idealov, da gladi pot
in dela temelj za bodočnost. To nalogo izvr-
šuje vlada in zato jej stranka neodvisnosti
zaupa ter bo glasovala za predlogo.

Posl. Supilo (Hrvat) je govoril hrvatski
ter najprej izjavil, da njegova stranka odkla-
nja proračunski provizorij, ker nima do
vlade zaupanja, ter izjavil, da ni bila ogrska
vlada nasproti Hrvatom odkritosrčna. Želez-
niška pragmatika je atentat proti državno-
pravni individualnosti Hrvatske. Odgovornost
pada na ministra Košuta oziroma njegovega
zlega duha državnega tajnika Szterenyja.
Predsednik je radi tega izrazil poklican go-
vornika na red.

Supilo: Hrvatski poslanci imajo najbolje
namene; prišli so semkaj, da se z Madjari
združeno borijo za skupno svobodo in skupno
neodvisnost. Hrvatje so se pa v tem varali.
Dejanja vlade kažejo, da zasleduje nasproti
Hrvatski politiko prejšnjih vlad, le v poslab-
šani izdaji. Vlada mora zasledovati povsem
drugo politiko, ako se hoče zopet obnoviti
sporazum med Ogrsko in Hrvatsko. (Živahni
ugovor na levi.) Pred nekoliko dnevi je
dunajski župen dr. Lueger rekel, da ni
danes le devisa „Proč od Ogrske“, marveč
izsesavanje Ogrske, da ne bo več na poti
veliko-avstrijskemu, prodiranju proti vztoku.
Ne morem si misliti, kako se tu uresničuje
taka stremiljenja, ako se ob enem vodi boj
proti Hrvatom. Ob takih okoliščinah ne more
biti tudi govora o zopetni združitvi Dalmacije.
Dokler se ne bodo Madjari natančno držali
ogrsko-hrvatskega nagodbenega zakona, ni
možen mir med Ogrsko in Hrvatsko. (Velik
ropot in ugovor.) Hrvatski narod pride do
zavesti in potem vrže od sebe to politiko in
njene komisarje. (Zopet velik ropot na levi:
Kako si upate tukaj govoriti?) Le zadovoljna
Hrvatska zamore biti Ogrski v podporo, kajti
sicer bo Ogrska vedno v nevarnosti. (Posl.
Ugron: Velezdajnik!) Hrvatje so bili vedno
za slogo; toda provocira se jih. Svojih na-
rodnih pravic ne opuste nikdar. (Živahna
pohvala in ploskanje pri Hrvatih.)

nutek na postelj, ki je bila edina oprava
šotora.

Ordonanca je bila javila, da prosi bata-
ljonski poveljnik Putjinceva k sebi. Trenutek
zatem je bredel s slugo po lužah proti šotoru
polkovnikovega.

V prostornem, napol-svetlem šotoru bata-
ljonskega poveljnika je bilo tudi prazno;
samo v kotu je stala bela miza, ki so jo
zabili vojaki iz desk, pokrita s papirji. Tukaj
je delal visokoraščen, star častnik.

„Dober dan, stopite k mizi,“ je pozdra-
vil poveljnik Putjinceva in mu podal roko.
„Pustil sem Vas poklicati radi pisma. No,
kako ste se odločili? Imejte pred očmi, da
Vas ne silim; nasprotno, povdarjam nevar-
nost! Trije vrli častniki so ostali pri tem
podjetju... Če omahujete, povejte kar narav-
nost; v mojih očeh ne izgubite s tem ničesar;
našli bomo drugo stvar.“

„Jaz sem k vsemu pripravljen in sem se
odločil brez obotavljanja,“ je odgovoril Putjin-
cev, žareč od razburjenja.

Polkovnik si je s široko vojaško kretnjo
pogladil sivo brado, in je dostavil, gledajoč
mlademu možu v obraz, tiho in veliko
meheje: „Dobro ste ravnali; strahopetneži
tukaj niso za rabo. Podjetje je pač zelo, zelo
nevarno, a nad vsem je Bog. Vi veste, v

Denarna kriza v Združenih državah.

NEW-YORK 26. Vse banke mesta Okla-
home so bile na ukaz guvernerja radi po-
manjkanja denarja začasno zaprte.

NEW-YORK 26. Tudi danes je splošno
primanjkovalo denarja v vsem poslovanju.
Dan je bil miren, ne da bi bilo prišlo do
novega razburjenja.

Poslanik Lecomte.

PARIZ 29. „Petit Parisien“ poroča, da
se poslanik in pooblaščen minister Lecomte
ne vrne v Berlin, vendar da dobij njegovemu
činu primerno mesto.

Ministerske spremembe v Norveški.

KRISTIANIA 29. V ministerskem
svetu, ki se je vršil včeraj, je kralj vsprejel
ostavko ministerskega predsednika Michelsena,
vojnega naučnega in pravosodnega ministra.
Istovrstno je kralj imenoval dosedanjega
ministra za vnane stvari Lövlanda minister-
skim predsednikom. Lövland je obdržal svojo
listnico kakor minister vnanih stvari.

Kje so barbari?!!

Zadnje čase so naši Italijani s srdito
zistematično gonjo proti nam Slovencem in
Hrvatom. Nobena kleveta jim ni prečna, no-
bena laž preumazana in — preneumna, da ne
bi operirali žnjo proti nam. Oznajo nas
kakor barbare in polipe, ki sesamo
kri iz žil družih narodov. Ako bi bili res
taki, kakor jih opisujejo italijanska glasila,
potem bi bili celo Čulukafri v primeri se
Slovani pravi kulturni narod in Slovan ne bi
bil več niti človek, ampak prava pravcata —
bestija!

Seveda stoji zavest Slovanov o lastni
vrednosti, o opravičenosti in plemenitosti svo-
jih stremiljenj previsoko nad tem smradom
strasti, sovraštva in megalomanije, da bi se
čutili zadete, da bi se morda opravičevali. Ne
— pred tem forumom se ne bomo branili. To
pa že zato ne, ker ti sodniki nimajo pravice,
da bi sodili o kulturni in intelektualni stop-
nji družih narodov, ker ravno oni
sami stojijo pred sodnim stolom
vsega civiliziranega sveta ka-
kor zločinca škoda kulture in
napredka človeškega rodu!

Orgije megalomanije so grda stvar pri
vsakem narodu. Nečuvstva drznost pa je pri
narodu, ki bi se moral z žalostjo sramovati
kulturnih razmer, ki vladajo v njem samem.
Ne, Italijani nimajo pravice iskati barbarov in
ignorantov drugod, ko jih imajo doma in v
tolikem številu, da bi nekaterim krajem
Italijem Italije izkazovali le veliko čast, ako
bi jih hoteli postavljati na stran — Turčije!

Te dni je zadela Kalabrijo velika potresna
katastrofa. Le globoko sočutje s temi siromaki
vzbujajo poročila o detaljih te nesreče. A
tega sočutja ne zaslužijo le radi neopisne
bede, v katero jih je pahnila katastrofa, am-
pak tudi radi grozne nevednosti in ignorance
ljudstva, ki se kaže ob tej priliki, in radi
zločinske brezvestnosti njih, ki niso neved-
neži, a ki tišče to ljudstvo v nevednosti zato,
da je lažje izsesavajo in da mu celo v času
take grozne nesreče, ko je ljudstvo brez
strehe, lačno in nago, otezajo naklonjene
mu milodare in jih spravljajo v svoje lastne
žepa!

Ne mislite, da govorita iz nas strast in
sovražstvo in da zato pretirujemo ali celo iz-
mišljamo! Ne! Iste evropske liste, ki vedno
naglašajo svoje simpatije do Italije in ita-

kakšnem izjemnem položaju da ste in kako
morete le s kakim nenavadnim nuaškim činom
izgubljeno zopet dobiti nazaj...

S spoštljivo sklonjeno glavo je poslušal
Putjincev. Dobil je na razpolago pet vajakov
in precej znatno svoto denarja za vsak slu-
čaj in ni se imel odpraviti na pot, predno
ni napočila noč.

Ko se je povrnil Putjincev v svoj šotor,
ni našel tam nikogar in bil je zelo vesel tega,
ker je mogel v samotni boljše prevdariti, kaj je
potrebno. Poklical je narednika, določil ljudi,
ki jih je smatral za sposobne, ukazal jih
pripraviti za ekspedicijo, in potem se je pe-
čal s svojimi lastnimi zadevami.

Vzel je iz kovčka slike dveh starcev —
očeta in matere — in je zrl dolgo na njuna
obraz; v duhu je vzel od njiju slovo... Po-
tem jima je pisal pismo, ga zapečatil in ga
položil na postelj. Praporščak, njegov tovariš
v šotoru, ga bo, če se ne vrne več, izročil
polkovniku, in ta ga pošlje domov.

Putjincev je zaprl oči; celo njegovo živ-
ljenje je šlo mimo njega... Tu je otrok...
potem kadet... akademije... in potem... Pre-
krasno jutro je v grozeči trdnjavi 1. razreda.
Zrak trepeta v pomladnem solncu, pomladan-
ski dih širi prsi, on se izprehaja roko v roki
s prekrasnim dekletom...

lijanskega naroda, moremo navajati kakor
priče za svoje trditve. „Neue Freie Presse“
n. pr. podaja v svojih poročilih o potresni
katastrofi v Kalabriji tudi to-le kulturno
sličico:

Uvedena je pomožna akcija za bedno
ljudstvo. Ali bati se je, da se milodari
izgube v neopravičenih žepih.
Kalabreži so namreč jako zaostalo ljud-
stvo in ne znajo si sami pomagati. 74% njih
ne zna ne pisati ne čitati, 14% znajo samo
podpisati samo svoje ime. Druzihi 12% pa
so veleposesniki, duhovniki, uradniki, zaje-
dalci — oderuhi. To je — vslikla dunajski
list — pravi srednji vek v XX. sto-
letju!! Tudi leta 1905 so ti ljudje sprav-
ljali milodare, namenjene ljudstvu, v svoje
žepa. Proti nekaterim se je sicer poskušalo
postopati sodno, ali vspeh tega poskusa je
bil zelo klavren. To pa zato, ker so dobili
največjo obrambo v nevednosti ljudstva
samega!!

Tako pišejo o vas, o gospoda italijanska,
vaši najboljši prijatelji! Pri vas v Italiji je
dom analfabetstva in nevednosti, pri vas
vlada še srednjeveška tema. A pri vas je
tudi dom korupcije, izsesevalcev, ki krajejo
stradajočemu ljudstvu celo novčič milodara
iz žepa! In vsprico tacihi kulturni razmer v
lastnem narodu se še upate vi na dan z ba-
barijami, si upate druge zasramovati z bar-
bari — polipi! Slovensko ljudstvo si upate
vi dolžiti barbarstva, ko 'stoji dejstvo, da je
v nekaterih predelih vašega lastnega naroda
do 80% analfabetov, dočim velik del ostalih
20% so izsesevalci in brezvestneži, ki tudi
v času grozne nesreče ne poznajo usmiljenja
in izkoriščajo nevednost ljudstva, da si pol-
nijo svoje tatinske žepa!

To so dejstva! Kako visoko nad to
mizerijo, nad takimi sramotnimi kulturnimi
razmerami stoji na pr. naš revni slovenski
Kras! Tu vam je bistro ljudstvo, ki hrepeni
po naobrazbi in napredku in ki radi tega
— pridno obiskuje šolo. Pred par leti že je
bilo uradno konstatirano, da obiskuje na
Krasu povprečno nad 90%, po nekod tudi
blizu 100% otrok šolski pouk!! Se par let
tako in analfabet bo živel le še v spominu na
nekdanje žalostne čase!

Pri vas v Kalabriji pa imate — po pri-
čevanju nemških listov — tudi v sedanjem
XX. stoletju še srednji vek z nevednostjo
in korupcijo. In razlika je še ta, da pri vas
v Kalabriji oni mali odstotki njih, ki so bili
tako srečni, da so pridobili naobrazbe, frukti-
firajo duševno temo in jo zato konservirajo,
dočim stremimo pri nas po naobrazbi, po
luči, po napredku pri čemer pa je značilno
to, da nas vi **ravno radi tega** psujete z —
barbari! Vaše psovke pa nas ne dosežajo
in ne zadevajo in ne morejo motiti naše
hoje po poti povzdige! Mesto da kričite o
slovenskih barbarih, imejte raje malo srca,
usmiljenja in vesti do italijanskih in
analfabetov!

S I. vseslovenskega trgov. shoda.

IV.

Govor dra. Danila Majorona.

II.

Če smo tako, seveda le na kratko,
spoznali gospodarsko, obenem kulturno in
organizatorno moč trgovine, nam je tudi jasno,

Bleščec, nekoliko preživel častnik od
garde je bil prestavljen v trdnjavo. Trudni,
dolgačas odsevajoci pogled njegovih lepih oči
je obstal milostno na njej... in poslala je
nazaj Putjinceva zaročni prstan. Čez mesec
dni je imela biti poroka. A ni jo počakal;
razžalil je pri prvem srečanju soojega sreč-
nega tekmeča na najhujši način... in potem je
prišlo sodišče, in konec je bil sivi plašč vo-
jaka prostaka.

Premagan od teh spominov, preživljajoč
še enkrat svoja trpljenja, je slednjič zaspal.
Dvakrat je vstopila ordonanca s poročilom, da
je vse pripravljeno, in obakrat se je vojak,
ganjen od tega spanja, bal poklicati ga in se
je vrnil, ne da bi bil kaj opravil.

Slednjič je zahteval narednik odločno, da
se zbudi Putjinceva. Putjincev je skočil na
noge in je bil v eni minuti gotov za na pot.

Na dvorišču so se poslovili vojaki od
odhajajočih, ki so šli v gotovo pogubo. Pu-
tjincev je začel zdaj priganjati.

Temna, skoro gavrjan-črna noč je bila
jako ugodna, a veljalo je do vzhoda lune na-
rediti vse in biti že nazaj, drugače so bili iz-
gubljeni vsi...

Zadonelo je povelje in mala četica je
izginila v temi.

(Dalje.)

PODLISTEK.

Eden iz mnogih.

Črtica iz rusko-japonske vojne.

Ruski spisal V. Švabski.

Bilo je medlo, pusto jutro. Droben dež,
spajajoč se z jutranjo meglo, je zavijal ves
tabor v mlečnosivo kopreno. Se ni bil nihče
vstal, ker ni bil še nihče legel spat. Minulo
in nočenojono noč so bili vsi na nogah; ka-
kajo, eni v šotorih, drugi v kočah, narejenih
iz zemlje. Sovražnik sedi skoro na nosu;
kakih 300 korakov daleč je videti tenek,
mlečno-vijoličast dim; sovražna grmada je.
Zdaj tu, zdaj tam tekajo vojaki iz enega šo-
tora v drugega, da kramljajo z rojaki.
„Kdo je?“ je vprašal Aleksander Serge-
jevič Putjincev, ki je slišal, da nekdo pri-
vohu v šotor topota okoli. V odgovor se je
razmaknilo platno, in častniški sluga je vsto-
pil, s pismom v roki.

Putjincev je nestrno raztrgal ovitek in
preletel pismo. Njegov vedno žalostni obraz
je oživel, v očeh je zabliškal žarek upanja in,
razburjen od prejete vesti, se je spustil po-
časi, kakor v globoki zamišljenosti, za tre-

zakaj dandanes vse večje države, če imajo le količjak predpogojev, gledajo, kako bi postale trgovske ter industrijske. Industrija in trgovina gresta roko v roki in sta večkrat spojeni v enem podjetju. Ali veletrgovina je končno tista sila, ki odločuje v svetovnih gospodarskih in torej tudi političnih bojih v korist tistemu, ki jo ima v svojih rokah.

Velikanski vzgled nam podaja v tem oziru angleški narod. Angleži so bili še koncem srednjega veka izključno poljedelski narod. Njih trgovina je bila v rokah nemških trgovskih mest, združenih v takimenovani Hansi. Angleži so bili za to celo hvaležni in so nemško trgovino celo podpirali z znatnimi privilegiji. Šele koncem 16. stoletja so se Angleži otresli tuje trgovine, a tedaj so se tudi sistematično začeli razvijati kakor trgovski narod. Ustanovili so mnogotere trgovske družbe, ki so zopet ustanovile trgovske naselbine v Afriki, Severni Ameriki in Vzhodni Indiji. V 17. stoletju se je že Anglija pod izbornim vodstvom Cromwella pojavila kakor trgovska sila, kateri se morata pokoriti na morju Holandija in Španija. Obenem se je položil temelj kakor kolonialni državi s prostranimi ozemlji v Vzhodni Indiji. V 18. stoletju je bil že živahen promet med Anglijo in Zahodno Indijo, med Anglijo in Severno Ameriko z zamenjavo kolonialnega blaga za angleške fabrikate. Ko so se potem pojavile znamenite tehnične iznajdbe, takoj so se jih polastili Angleži, izrabili jih za industrijo, in mala Anglija je postala tako Velika Britanija, mogočna svetovna država, od katere so bile nekaj časa industrijsko in finančno zavisne skoraj vse dežele vsega sveta. Še danes ima Velika Britanija prvenstvo kakor industrijska in trgovinska država. Njeno kolonialno posredstvo je osemdesetkrat večje, nego mati zemlja in angleški kralj je danes vladar eni petinki vsega človeškega rodu. Iz vseh delov sveta prihajajo sirovine in kolonialno blago na angleški trg, kjer se največ predeleže in potem od tod kakor fabrikat eksportira na vse strani sveta. Kar je srce v človeškem telesu, to je Anglija v svetovnem prometu.

Vse to se ima Anglija zahvaliti eminentno praktičnemu duhu svojega prebivalstva in pa živemu narodnemu spoznanju, da šele razvita industrija in trgovina dajeta bogastvo in moč. Rod za rodom se najvišji družbeni slojevi naravnost udeležujejo velikih kupcijskih podjetij in sinovi prvih rodbin v deželi stopajo, opremljeni z najvišjo narodno izobrazbo, v stan veletržev, parobrodnikov, bankirjev in kolonialnih podjetnikov. Ker imajo zveze in vpliv v najvišjih in vladnih krogih, ravna se po njih tudi politika. Angleška politika je že stoletja skoraj izključno trgovinska politika, ki skuša podjetnega trgovca podpirati pri na veliko zasnovanih podjetjih, raztegajočih se na vsa polja gospodarskega delovanja in na vsa zemeljsko oblo. Ta politika se oglašuje tudi tedaj, kadar je treba ta podjetja braniti z argumenti kanonov velikanskega angleškega vojnega brodograditve. Dandanes je Anglež prvi trgovec na svetu in zato tudi dominira kakor prva gospodarska in politična velevlast.

Mudil sem se namenoma nekoliko dolgo pri Angležih, kajti zgodovina si ni mogla domisliti boljšega dokaza za produktivnost in pomen trgovine, nego se je dejansko provedel pri angleškem narodu. Seveda s tem ni rečeno, da bi mogla vsaka država, če se posveti trgovini, doseči enako velikanske uspehe, kajti ti niso odvisni le od dobrega namena, temveč od raznih pogojev, ki niso vselej tako zbrani, kakor so bili in so pri Angležih. Toda dejstvo ostane, da so Angleži postali po trgovini in industriji to, kar danes v svetu predstavljajo: obdudovani pa tudi zavidani.

Po tem izgledu seveda najbolj koprni Nemčija. Tudi ona se industrijalizira, tudi ona vidi v trgovstvu najzdatnejši vir narodnega blagostanja. Nemški eksport je v zadnjih dveh desetletjih mogočno narasel; lani je stala Nemčija v mednarodni trgovini z ogromno vsoto 14¹/₄ milijard mark takoj za Angleško, torej na drugem mestu. Nemški gospodarski politiki so prepričani, da se mora nemška industrija in trgovina močno povzdigniti, če hoče narodno gospodarstvo normalno napredovati. Industrija, pravijo, mora več producirati, da se bo preživljalo vedno rastoče prebivalstvo, in trgovci mora trgovino razširiti in eksport nemških fabrikatov pomnožiti, da se bo zamogel poplačati vedno večji uvoz živil, sirovih produktov in polufabrikatov.

Blagostanje Belgije vsled trgovine in industrije je znano; Belgijci so najboljši industrijalci na kontinentu. Transito-promet znaša toliko, kolikor ves import, ki je v državi namenjen za konsum. Finančna moč Belgijcev je neprimerno velika, njih kapitali delujejo skoraj v vseh državah kontinenta, samo na Ruskem je naloženega 500 milijonov belgijskega kapitala. (Pride še.)

Dogodki na Ogrskem.

Socialisti proti nagodbi.

Kakor poročajo iz Budimpešte, so imeli socialisti v nedeljo velik shod, na katerem so posamični govorniki zavzeli svoje stališče proti nagodbi.

Zaupnica Košutu.

V nedeljo se je vršil v Čegledu shod volilcev, na katerem je bila predlagana zaupnica Košutu. Košut da je na sklepu nagodbe dosegel vse, kar se je dalo doseči. Konečno

je bila vsprejeta resolucija, ki so jo posebni odposlanci izročili Košutu.

Odgovor na zadnjo papeževo encikliko

o modernizmu je, kakor poročajo iz Rima, izšel v anonimni knjigi pod naslovom: „Program modernistov. Odgovor na encikliko Pija X.“. Knjiga zaključuje s sledečimi besedami: „Naša prizadevanja stremijo za tem, da razširjamo nov dokaz za nemljivo delovanje katolicizma. Sedanja obsodba nas ne straši; mi hočemo, da postane krščanstvo zopet sila.“

Dogodki na Ruskem.

Maksim Gorki pod obtožbo.

Iz Petrograda poročajo, da je proti Maksimu Gorkemu zopet uvedeno kazensko postopanje radi revolucionarnih teženj in radi veleizdaje.

Rusko-japonska rumena knjiga.

Rusko ministerstvo vnanih stvari je razdelilo petrogradskim diplomatskim zastopnikom rumeno knjigo o rusko-japonskih pogajanjih leta 1906 in 1907. To je prvi slučaj te vrste v diplomatski praksi Rusije.

Nova madjarska stranka.

Iz Budimpešte javljajo: V nedeljo se je konstituirala tukaj nova radikalna deželna stranka. Navzočih je bilo 400 zborovalcev. V resoluciji, vsprejeti z odobravanjem, se glasi: Sedanja vlada je vse izvedla, kar je v nasprotju z njenimi obljubami. Dežela je ugonobljena, kvota povišana. Kdor se pred vladajočo gospodo ne klanja, tega proglašajo za trabanta in izdajalca. Te razmere treba temeljito spremeniti. V vsem političnem življenju Ogrske mora nastati velik preobrat, ker nastanejo še le tedaj urejene, normalne razmere.

Okrožje cesarja Vilema.

Proces brez primerov v zgodovini javnega življenja na Nemškem vrši se je te dni pred berlinskimi kazenskimi sodiščem. General Kuno von Moltke, že pred kratkim berlinski vojaški poveljnik in miljenec cesarja Vilema, je tožil Maksimilijana Harden, urednika lista „Zukunft“, najbolj nadarjenega in slavnega žurnalista. Obravnava je podala zanimivo kulturno sliko o grozovitih propalosti in demoralizaciji onih krogov, ki imajo na Nemškem v svojih rokah vsa višja dvorna, vojaška in državna dostojanstva, krogov, ki imajo največji vpliv na samega cesarja in ki dajejo direktive nemški vnani in notranji politiki.

Včeraj je bila proglašena razsodba, s katero je bil Harden, strastni napadalec Vilemove politike in njegovega okrožja, oproščen. Ta razsodba je grozen udarec za vse prusko plemstvo, vsegamočni „Junkertum“; prizadete so osebe, kojih polnodoneča imena so znana po vsem svetu, potrta je nadutost nemških političnih bogov.

Provročitelj tega moralnega pogroma je Harden, berlinski enfant terrible, kojega vodni članki v „Zukunft“ vzbujajo vedno največjo senzacijo. Harden je mojster peresa, njegov lahek in eleganten stil je poln perečega sarkazma. Ta slavni žurnalista, nekdanji zaupnik Bismarcka, ne spada prav za prav k nobeni stranki, ali je neizprosno sovražnik sedanje nemške politike, ki ne priznava ni cesarju ni njegovemu okrožju.

Meseca novembra lanskega leta začeli so izhajati Hardenovi članki proti tistim dvornim krogom, ki so imeli dosedaj cesarja na vrhovi, proti dvorni kamariji, ki je zlorabljala svoj vpliv na cesarja, da bi napolnila najvažnejša uradna mesta s svojimi kreaturami in vodila politiko po lastni volji. Članki so bili najprej prikriti z diplomatično fineso, a postajali so čim dalje bolj strastni in jasni. Glavna oseba, ki je bila tarča tem napadom, bil je princ Eulenburg.

Princ Eulenburg bil je tedaj mogočnik: polubog. Kakor osebni prijatelj cesarjev imel je na njega največji vpliv. On je ustvarjal in razdiral ministerstva, napolnjeval je najvišja mesta s svojimi kreaturami. Tudi Bülow, sedanjí kancelar nemškega cesarstva, je njemu dolžan za velik del svoje sreče. Ali on se je pozneje emancipiral od Eulenburgovega vpliva in je postal njegov smrten sovražnik. Ko je bil Eulenburg poslanik na Dunaju, ni imel na vrhovi le nemškega cesarja, ampak njegov vpliv na Dunaju je bil tudi velikanski in avstrijski Slovani so imeli v njem ljutejši sovražnika.

Ta mož je bila glava oni kamariji, ki je imela vklepanega cesarja v svojih kleščah. Drugi pripadniki „Okrogle mize“, kakor imenuje Harden to kamarijo, so bili zlasti grof Hohenau, cesarjev pobočnik in prijatelj iz mladostnih let, von Tschirschky, minister za zunanje stvari, oba Moltke, prvi šef nemškega generalnega štaba in drugi berlinski komandant, potem pa še — in to je čudno — svetnik francoskega poslanstva Lecomte.

Vso to družbo je obdolžil Harden groznih činov in Moltke-Hardenov proces je dokazal resnico njegovih obtožb. Vodje nemške politike, predstavitelji elite nemškega vplemstva, imejitelji najvišjih dostojanstev, moške, ki so sestavljali vsegamočno okrožje cesarjevo, bili so — pederasti, ki so k sebi komandirali svoje žrtve iz najuglednejših nemških polkov, iz cesarske garde.

Obelodanitve Hardenova so treščile kot strela v to družbo. Mnogo samomorov gardnih oficirjev je bila posledica; dva cesarska princa — ki sta ljubčevala v družbi Eulenburgovi — sta morala takoj oditi na dolgo potovanje. Eulenburg in vse njegove kreature

so bili odpušteni s sramoto. Nemški cesar je bil potr ob polomu njegovih najljubših prijateljev: toda je bil zadosti previden, da se je takoj energično iznebil te nemoralne golazni.

Edini, ki ni mogel pretrpeti svojega groznega padca, bil je general Kuno von Moltke, bivši berlinski poveljnik — njegov sorodnik Hellmuth von Moltke, šef generalnega štaba, se je rešil iz splošnega poloma, ker ni bil direktno prizadet. General Kuno Moltke je torej tožil Hardena in proces, kakor smo rekli, je končal z oprostitvijo obtoženca.

Dokazal je ta proces, da nemško plemstvo je moralno gnjilo; žalostno in neumevno je, da močan, napreden in kulturn narod — kakoršen je nemški — more biti vladan od takih moralnih propalic, čigar tipusi so žrtve Hardenove afere.

Polubog Eulenburg, ki se ni upal tožiti, je bil v procesu javno proglašen za pederasta in državno pravdnštvo je že uvedlo proti njemu kazensko postopanje. Če pomislimo, grozna človeška tragedija!

Tudi cesar je neposredno prizadet. On, veliki Vilem, je vladal pod vplivom takih ljudi. Dasi, zvišen nad nenravnostjo svojega okrožja, vendar je ta proces tudi zanj polom, in sicer polom — Vilemovega nimbusa!

Drobne politične vesti.

Imenovanja sodnikov na Češkem. Češki listi poročajo, da bodo imenovanja sodnikov za Češko objavljena že pred 1. novembrom.

Nove francoske vojne ladije. Francoski listi poročajo, da je uprava vojne mornarice sklenila zgraditi v letih 1909 in 1910 šest oklopnih ladij po 20.000 do 21.000 tonelov, ki imajo tudi glede oboroženja nadkriliti angleško oklopnjačo „Dreadnought“.

Izseljevanje Srbov iz Turške. V zadnjih dveh letih se je iz Turške izselilo v Srbijo okoli 6000 Srbov. A sedaj zapuška srbsko prebivalstvo v peškem sandžaku svoje hiše in posestva ter beži pred nasiljem Albancev na srbsko mejo. Nasilja so tim večja, ker je bila letošnja letina slaba. Doslej so dospeli na srbsko mejo trije oddelki teh srbskih izseljencev. Srbska vlada jih na meji ustavlja in nagovarja, naj se vrnejo, toda brez uspeha.

Škofom v Budejevicah je imenovan, kakor poročajo brnski „Hlas“, dosedanjí kapiteljski vikar mons. Josip Hülka. Novi škof je bil rojen leta 1851 v Velenovu in leta 1875 posvečen v duhovnika.

Dnevne vesti.

Na adresu naše socialne demokracije prinaša „Naš list“ nekaj prav resnih opominov. In rečemo lahko tudi — dobrohotnih opominov. Kajti vse je pisano mirno, stvarno, sine ira et studio, o čemer pričča se sebnost zaključnega članka. „Naš list“ piše:

„Med socialnimi demokrati in narodnimi delavci v Trstu in Puli se vrši zadnji čas oster boj. Brezprimerni narodni indiferentizem jugoslovanske socialne demokracije je bil vzrok, da so se narodni delavci tržiški in istrski združili v samostojni „Narodni delavski organizaciji“. Ta mlada organizacija zavzema od dne do dne večje dimenzije, ki potemtakem upravičeno vzbujajo strah in ljubosumnost pri voditeljih jugoslovanske socialne demokracije. Dosegla je pa tudi že prav znatnih uspehov materialnih in drugih. Največji indirektni uspeh te organizacije pa je brezdvomno ta, da sta po njenem nastopu obedve socialistični stranki, tako jugoslovanska kakor italijanska, takoj temeljito izpremenili svoje stališče glede slovenskih narodnih zahtev.

Pred dvema letoma je še eden glavnih voditeljev jugoslovanske socialne demokracije, sodrug Kopač, na nekem shodu v Trstu branil pošiljanje slovenskih otrok v italijanske šole z upravn gorostasno motivacijo, da Italijani slovenske otroke brezplačno oblačijo ter jim tudi brezplačno dajejo hrano. In zdaj? Jugoslovanska in italijanska socialna demokracija sta se prav odločno zavzeli za podraževanje slovenske šole v Trstu! Vsekakor je bil ta korak socialistov le bolj ali manj akt sam o b r a m b e proti zmagovalnemu nastopu „Narodne delavske organizacije“. Prejšnje grehe na račun slovenske narodnosti izkušajo popraviti z momentanno pravico ljubeznosti glede slovenskih narodnih postulatov ter s tem paralizirati mogočni vpliv neljube jim tekmovalke.

Jasno in naravno je, da napenja zdaj socialna demokracija vse kriplice, da ugonobi „Narodno delavsko organizacijo“. Na vse možne načine izkušajo, da bi ji izpodnesli temelj. V Trstu so za enkrat obsedeli. Poizkusili so zdaj svojo srečo v Pulju. Kakor znano so socialisti ravno v Pulju igrali najslabotnejšo vlogo na zadnjih državnozbornih volitvah, in nič boljše na občinskih volitvah. Povsem naravno je torej, da je dobila ta „Narodna delavska organizacija“ prav ugodno terena. Puljskim socialnim demokratom se vedno bolj in bolj izpodmikujejo tla in če gre tako naprej, pridejo s slovenskimi pristasi v doglednem času lahko popolnoma na boben. Socialna demokracija je izpregledala nevarnost situacije in sklenila, da na vsak način uniči „Narodno delavsko organizacijo“. Ta krvava sodba bi se morala izvršiti dne 20. t. m.“

Tu opisuje „Naš list“ znani shod socialistov v Puli dne 20. t. m. in nadaljuje:

„Kdor komu drugemu jamo koplje, sam vajo pada“, pravi pregovor. Ta pregovor se je v polnem obsegu uresničil nad istrskimi socialnimi demokrati. Hoteli so ugonobiti „Narodno delavsko organizacijo“, a so sami doživeli tak občuten poraz, da ga ne preblijajo zlahka.

Socialni demokratje so imeli zdaj pač najboljšo priliko spoznati, da ogromna večina slovenskega oziroma slovanskega delavstva v Istri čuti narodno. To bo morala socialistična stranka kakor realna stranka vsekakor uvaževati. Nismo nikdar bili in tudi ne bomo proti socialni demokraciji iz principa, pač pa bomo vsikdar znali in vedeli varovati narodni čut slovenskih delavcev in naj si bo to potem tudi proti socialistom samim!“

„Slovenec“ oprt na „Rdeči prapor“.

Ne more biti drugače, nego da se je „Slovenec“ jelo dozdevati, da se svojo lovsko latinščino o dogodkih in razmerah v Trstu ne pride posebno daleč. Zato se je začel opirati na rdeče sentence „Rdeč. praporja“ kakor berač na svoje bergle. Kar piše „Rdeči prapor“ o „Narodni delavski organizaciji“ ali o Ricmanjih, to ponatiskuje „Slovenec“ kakor sodbo, proti kateri ni apela. Kar pravi „Rdeči prapor“ — iz vzrokov, ki so umevni in naravni — o „Narodni delavski organizaciji“, to blebota za njim „Slovenec“. Nu, obema skupaj dajajo odgovora — vspehi!

Kar pa se tiče ricmanjske afere, bodi „Slovenec“ povedano, da se naša stranka kakor tako ni nikdar vtikala v to vprašanje (in da se jej je to celo mnogo zamerjalo). In tudi naš list je sodeloval na tej aferi le v toliko, da je dajal prostora dopisnikom in mej temi po večini svečnikom iz raznih krajev Istre. Goriske in Kranjske! In mej temi je bilo tudi tacihi, o katerih misli „Slovenec“, da so z obema nogama v njegovem taboru. To je fakt. In če že hoče „Slovenec“ vedeti, mu lahko povemo še nekaj interesantnega, kar vemo na podlagi povsem zanesljivih virov. To pa je v resnici, da se večina duhovščine ne upravlja boji, da bi se Ricmanjci kar tako udali?!

In to ne velja samo za slovenske in hrvatske, ampak tudi za italijanske duhovnike. Javno seveda se to ne govori, ker ne treba praviti, kaj bi dotičnega doletelo pod sedanjim nemškim režimom.

Tudi bergle „Rdečega praporja“ ne morejo izbrisati dejstva, da največ krivdo ob ricmanjski aferi zadavlje posvetno in cerkveno oblast, ki sta se v svoji zaslepljenosti tako spozabila, da sta to zgolj cerkveno-administrativno afero, ki bi jo bili s prvega le z malo pametne diplomacije lahko igrave rešili, hoteli reševati s strahovanjem, z obdali in sodnimi preganjanji. A „Slovenec“ participira pošteno na tej krivdi, ker je — mesto da bi bil pametno svaril — le sramotil Ricmanjce in hvalil nasilje. Zato mu v ricmanjski aferi tudi bergle „Rdeč. praporja“ ne morejo pomagati na noge.

Na tem pa, da je „Slovenec“ postal „Rdeči prapor“ neoporečna avtoriteta, čije sentence ponavlja ljubljansko glasilo po opičje, vidi lahko naša javnost, kako komedijo se igra pri nas s tistim takozvanim „bojem za načela“. Isti „Slovenec“, ki ognjem globokega prepričanja napoveduje boj stremljenju 1. po ločitvi cerkve od države, 2. po razporoki, 3. po svobodni šoli, isti „Slovenec“ gre v svoji strankarski hidrofbiji na roko politični struji, ki ima očitno zapisano na svoji zastavi: ločitev cerkve od države, razporoko in svobodno šolo!!

Danes priseza slovesno na svoja sveta načela, jutri pa — če kaže tako korist stranke — fraternizirajo s sovražniki istih načel!

„Slovenec“ in „Rdeči prapor“ krevsata torej skupno po cesti našega slovenskega političnega življenja, a „Slovenec“ je medpotoma izgubil svoja najsvetejša načela! Komu je bolj čestitati na tej alejanci? Bog ve, da-li tudi celjska „Domovina“ drži svojo blagoslovljajočo roko nad to zvezo?!!

„Slovenčeva“ obrekovanja. Pred 10 dnevi, povodom poroke dra. Josipa Mandiča z Josipino Kastelčevo, je „Slovenec“ na infamen način napal gori rečenega gospoda in njegovega tasta g. materijskega župana Gašparja Kastelca. Ker nam od raznih strani prihajajo vprašanja, zakaj da v „Edinosti“ nič ne reagiramo na lažnjive trditve in insinuvacije „Slovenčeve“, izjavljamo, da smo dogovorno s prizadeto stranjo opustili vsaki odgovor, ker prizadeta gospoda smatrata pod svojo častjo, da bi se potom časopisov branila proti takemu časniskarskemu rokovnjaštvu in si hočeta sodnim potom iskati zadoščenja.

„Narodna delavska organizacija“ naznanja, da bode danes, v sredo 30. t. m. ob 7. uri in pol zvečer v društvenih prostorih via Lavatovo št. 1, I. nadst. zaupni sestanek uslužbencev Arsenala (Lloyda).

Ker je imenovan sestanek velike važnosti, so vsi člani gori navedene stroke naprošeni, da se polnoštevilno udeležijo.

Vstop dovoljen samo proti izkazu knjižice.

C. kr. avstrijske državne železnice.

Od c. kr. ravnateljstva drž. žel. v Pragi obratovana krajevna železnica Jenšovice-Libochovice se je 13. oktobra t. l. običnemu prometu oddala.

Ob tej priliki otvorijo se postaje: Libochovice, (obstoječa zvezna postaja priv. avstr. ogr. družbe državnih železnic). Budin na Ogri, Toplice, Mšeno, Straškov-Vodohod (skupna postaja krajevne železnice Rodnice-Hospozin), Kastomlat-Lipkovec, Gornje Berkovice za splošni promet (izjemoma razstreljivo blago), postajna nakladališča: Žabotš, Brežan, Vrba, Chdrvatec, Račinoves. Neteš, Čtinoves za osebni in omejeni prtljažni promet ter za blagovni promet po polno naloženih vozovih, prekladališče Pruhon za blagovni promet po polno naloženih vozovih in osebni postajici Martinoves in Jenšovice, krajevna železnica za osebni in omejeni prtljažni promet.

Umetniška razstava. Kakor smo izvedeli, si misli v kratkem Ljubljana ogledati našo umetniško razstavo. Predsedništvo „Matice Slovenske“ skliče zastopnike raznih ljubljanskih društev na posvetovanje o tej stvari.

Nove vspelednice slovenske ljudske šole se otvorijo takoj po praznikih, ker bodo dotlej dotični prostori pripravljeni. Toliko na znanje starišem. Natančnejši podatki se priobito pravočasno.

TRŽAŠKA MALA KRONIKA.

Posledice pijanosti. 36-letni javni postrežek Alojzij U., stanujoči na Vrdeh št. 314, je bil predsinočnim — kakor je večkrat — zelo pijan. Včeraj v jutro je vstal ob 6. uri in šel od doma, a ob 7. uri se je vrnil nazaj. Prišel domov in pa spil steklenico kafnega spirita in pa steklenico hudičevega olja (acqua ragia). Seveda je to oboje jako izdatno sredstvo proti pijanosti, kajti človek, ki je to dvojje spil, gotovo ni nikdar več pijan — če ne dobi pravočasno zdravniške pomoči. No, Alojzij U. ga bo lahko še pil, kajti zdravniška pomoč mu je še pravočasno prišla se zdravniške postaje. Zdravnik mu je energično izpral želodec in potem velel, naj ga prenese v bolnišnico. A v bolnišnico Lojzek ni hotel, marveč je ostal doma.

Aretovani so bili 19-letni Marcel B., 17-letni Alighieri B. in 16-letni Ivan F., ker so vpjani 17-letno Marijo M., stanujočo v ulici del Ponte, in jo potem zlorabili. Nesrečnica je tudi slaboumna.

Ti mili gostje iz Italije! Krojač Sigmond Vamos, ki ima lastno krojačnico v ulici sv. Antona novega št. 2, je prijavil včeraj predpoludne na policijski sledeči slučaj: Delal je pri njem 32-letni krojač Giovanni Corina, doma iz Lecce v Italiji. Ker ni imel čedne obleke, je prosil njega, naj mu da eno na upanje. On mu je vstregel. Dal mu je pa tudi na račun nekaj denarja. Dolg za obleko in na račun dani denar iznašata skupaj 170 kron. Pred par dnevi jo je pa Corina pobrisal iz Trsta.

Hudi vozniški. Neki redar je predvčeršnjim popoldne na trgu Carlo Goldoni aretoval 25-letnega voznika Josipa K., ker je prehitel dirjal s konji. Ko ga je redar hotel odvesti na policijsko, se mu je pa Josip K. postavil po robu, in priskočili so mu na pomoč še štirje drugi vozniki. Proti petim ni mogel redar sam seveda nič opraviti. Ali prišla sta mu na pomoč še dva redarja in na to so aretovali vseh 5 voznikov in jih tirali na policijsko, kjer so jih pridržali v zaporu.

Neznat tat je 37-letnemu Franu Firm, stanujočemu v ulici Irene št. 3, ukradel zlato uro in zlato verižico, vredni 120 K.

Radi motenja nočnega miru s petjem, kričanjem in razgrajanjem je bilo predsinočnim aretovanih 13 njih.

Smešnica. Moj dramatični diletant. — A.: „Jaz imam vloga blagajničarja, pa ne vem, kako bi se tej vlogi primerno oblekel.“ — B.: „Obleci, kakor za na jako dolgo potovanje.“ — **Koledar in vreme.** Danes: Klavdij, mučenec; Slavovit; Vladika. — Jutri: Volfgang, škof; Steško, Stojšava. — Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 15,5° Celcius. — Vreme včeraj: deževno.

Društvene vesti in zabave.

Gospodje odborniki „Delavskega podpornega društva“ se vabijo tem potom v jako važno odborovo sejo jutri dne 31. tega meseca.

Slovensko akademsko društvo „Slovenija“ na Dunaju priredi 1. novembra zvečer ob 7. in pol v lokalni „Zum grünen Tor“ (VIII. Lerehenfelderstrasse) delegatom „Zaveze jugoslov. učit. društev“ slavnostni večer. Prijatelji društva in učiteljstva dobrodošli!

III. družinski večer priredi „Trgovsko izobraževalno društvo“ prihodnji četrtek z začetkom ob 9. uri zvečer. Ako smemo sklepati po prvih dveh večerih, nam tudi ta večer jako dobro vspe, ker se veselilni odsek skrbno pripravlja, da bo nudil tudi na tretjem večeru mnogo novih zabavnih prireditev. Vabimo torej vse one, ki so prišli na zadnja večera, da pridejo tudi v četrtek, seboj pa naj pripeljejo še svoje prijatelje. Da jim ne bo žal, ker so prišli, garantira veselilni odsek s svojimi izbornimi močmi. Vstop prost; po dovršenem vspeledu ples.

Naše gledališče.

Prihodnja predstava se ne bo vršila kakor naznanjeno v soboto, dne 2. novembra, ampak v petek, na praznik Vseh Svetnikov,

dne 1. novembra in sicer se uprizaro P. Rosseggerja štridejanski ljudski igrokaz: „Na sodni dan“. V soboto ne bo predstave, V nedeljo pa gostuje naš ensemble v Gorici z igro: „Prvi!“

Vesti iz Goriške.

Bilje. — Tu je treba vzbujanja, omike. Naša mladina je vsa zdvijana. Zmirom regovilijo in se pretepajo. V nedeljo so enega tako nabili, da so ga morali pripeljati polumrtvega v Goriško bolnišnico. Pamet, fantje, pamet!

Iz Kronberga pri Gorici. V nedeljo popoldne imeli smo tu poučno gospodarsko predavanje in sicer je govoril g. dr. Franko o „Goriškem kmetijskem društvu“. Pojasnil je razmere v c. kr. kmetijskem društvu, vsled katerih so slovenski člani izstopili in osnovali posebno tako društvo za slovenski del dežele. Potem, ko je prišlo c. kr. kmetijsko društvo popolnoma v laške roke, je njegov odbor skrbel le za laški del dežele, slovenski je pa popolnoma zanemarjal in se sploh Slovencev ni nikjer vpoštevalo. Ker se pa kmečki stan nikakor ne sme zanemarjati, ker je podlaga državi, marveč se ga mora vsestransko podpirati in mu pomagati, kjer je le možno, vstanovili so prijatelji kmečkega stanu na Goriškem, ki tudi dejansko k njemu pripadajo ali so pa iz njega vzšli, novo društvo s teško nalogo, kmečki stan povzdigniti in ga dovesti do blagostanja.

Društvo šteje sedaj okoli 3000 členov, a to je v primeri s slovenskim prebivalstvom dežele vse premalo. Pristopiti bi mu moral vsaki kmet in to temveč, ker je članarina jako nizka, poleg pa dobiva še jako poučen list, namreč društveno glasilo „Primorski gospodar“, katero jako spretno urejuje državni potovalni učitelj, g. Anton Štrekelj. Čim več udov bi imelo društvo, tem bolje je bo vpoštevala vlada in nje merodajni činitelji in mu dovoljevala večje podpore.

Društvo preskrbuje svojim členom tudi vse gospodarske potrebščine po prav nizki ceni, ker ne išče lastnega dobička, ter želi in hoče ratarju le pomagati. Pristopite torej vsi društva in nagovarjajte še prijatelje in znanke k pristopu, ker, čim več nas bo, tem več bomo veljali in toliko močnejši bomo.

G. Štrekelj je potem govoril o trtni uši in o obnovljanju vinogradov. Povedal je kake trte so najbolj ugodne za vsako zemljo in lego ter razlagal različno cepljenje trt. Prešel je po tem na gnojenje travnikov in pojasnil, kaka umetna gnojila je treba rabiti na različni zemlji. Živina je kmetu neobhodno potrebna, čim več piče pridelja, toliko več živine lahko redi, ima torej tudi toliko večji dobiček.

Kakor vsaka živeča stvar, je tudi živina podvržena raznim boleznim. Ako posestniku živinče pogine, je to zanj hud udarec. Da se tako škodo paralizira, se mora zavarovati. Z novim letom se oživi deželni zavod za vzajemno zavarovanje živine, pod prav ugodnimi pogoji, pri njem naj kmetje zavarujejo svojo živino.

Po daljši razpravi, v katero je poseglo voč govorikov, se je slednjič prijavilo za pristop brezobvezno 20 gospodarjev s čez 60 glav živine, kar zadostuje, da se po pravilih vstanovi v Kronbergu podružnica.

Vlak razmesaril človeka. — Iz Gor. Vrtojbe nam pišejo:

Nocoj ponoči, dne 28. t. m. je povozil tovorni vlak št. 872 ajdovske železnice dobroznanega Avguštin Pavlin, delavca v Striškah, doma z Gor. Vrtojbe. Lokomotiva ga je strašno razmesarila. Glavo mu je na pol prežala, da so stopili vsi možgani ven, truplo pa vrglo v bližnjo grapo. Možgani so vseli še na lokomotivi, ko je prišla ista na postajo v Gorico.

Strojvodja je rekel, da je videl od daleč nekaj temnega na progi in da je dal hitro signal „zavore stisniti“, ali ni pomagalo nobeno žvižganje. Vlak se je sicer ustavil, ali prepozno. Pavlin je bil že mrtev.

Ponesrečenec zapušta 3 komaj odrasle otroke in še mlado vdovo. Bilo mu je kakih 40 let. Nesreča se je zgodila na vrtojbenskem polju na prelazu ajdovske železnice.

Žandarmerija je bila po uradniku južne železnice hitro obveščena in je prišla hitro na lice mesta. A ni bilo ga moči spoznati, ker je bil ves razmesarjen. Še le domačini so ga spoznali.

Ajdovska železnica, nemarna in počasna, ima že nekaj človeških žrtev na grbi. Pred kratkim je občešpoštovanega Mozetiča iz Orehovlj povozila na mirenjski cesti, zdaj pa tega.

Vesti iz Istre.

Iz učiteljskih krogov. Sedaj, ko nam je znan po deželnem zboru vsprejeti zakonski načrt, s katerim se na novo urejajo naše pravne razmere, ne moremo si kaj, da ne bi rekli svoje — izlasti z ozirom na tozadevni dopis v „Edinosti“. —

Trgovina s pohištvom Peter Jeraj Trgovina s pohištvom

ulica Vincenzo Bellini 13 ter vogal ulica Sv. Katerine
Pohištvo od navadne do najfineje vrste
in po jako nizkih cenah.

MACHINE & C^o.

Koncesijonirana pisarna za
trgovske informacije

in iztirjevanja

ulica Molin piccolo šte. 8

Dopisniki v vseh mestih sveta.

Nemogoče da toči kaka gostilna v Trstu
vino po **72** vinarjev

kakor je toči

gostilna Kante

ulica Giulia šte. 33.

Prodajalnica rokovic in kravaf

f. Hubmann

Trst — CORSO št. 19 — Trst

Ustanovljena 1865.

Rokovice glave 1. vrste, 2 gumba od gld. 1 naprej
Rokovice glave visoke od gld. 2 naprej.
Rokovice Dante, ki se dajo prati, 3 gumbi, gl. 1-30
Rokovice z imita-kože, 3 in več gumbov.
Rokovice glave z dvojnimi šivom za dame in dečke
Rokovice glave z dvojnimi šivom za gospode in dečke
Rokovice od volne na izbero
Rokovice za kočije, bolgar z dvojnimi šivom gld. 2.

Velika izbira kravaf zadnje novosti.

Izdelovanje in popravljanje rokovic v 24. urah.
Prav za goste tverde KIEHLHAUSER v Gradcu-
grška Ciprija po 10 nč. zavitek; milo COCOS.

Kavarna in pivarna Parigi

(Trst, ulica Giosuè Carducci šte. 36)

Matteo German & Comp.

je pred kratkim odprta in na novo opremljena. Preskrbljena je z najraznovrstnejimi in okusnimi pijačami in likerji najboljših tu- in inozemskih tovarn, kakor tudi

nastavljenim pivom prvih tovarn.

Tovarna pohištva
v TRSTU
ulica della Tesa
šte. 46
Aleksand. Levi Minzi
ZALOGA
Piazza - -
Rosario št. 1
KATALOGI, NAČRTI IN
PRORAČUNI NA ZAHTEVO.

Pekarna in sladničarna Vinko Skerk

TRST, ulica Acquedotto št. 15 s podružnico v ulici Miramar 9.

Prodaja kruh vsake vrste svež trikrat na dan. Postrežba na dom. Specijaliteta kruha zdravega ter pripečenec iz Karlovi Varj. Bogata izbira sladčice crema à la glace, milan-
skega kruha, hlebov, dezertnih biškotinov, najfinerih fav, napravljanih z mandeljni, fondants,
in vsakovrstnih
sladkarij
Najfineja vina in likerji ter pivo v buteljkah.

Komisijsko in agentursko podjetje
VEKOSLAV PLESNIČAR, Trst

ulica Gaetano Donizetti št. 5

Zastopnik z zalogo užigalic družbe sv. Cir. in Metodija,
testenin tovarne Znideršič & Valenčič, čokolade, praške
gnjati ter raznih drugih predmetov.

: : Nova zastopstva še vedno sprejemajo : :

Vdobe se tudi potom mojega podjetja najzanesljiveje informacije iz trgovskih krogov.

Prilika!! Okoristite se!!

V ulici Beccherie šte. 3

najdete v veliki izbiri

okvirje vsake vrste in delalnico

za povečanje fotografij

po najnižjih cenah.

Giulio Zanolla
krojačnica

TRST — ulica Torrente 32

Izdeluje po meri. — Moderni kroj.

Točna izvršitev. — Cene zmerne.

Prva trgovinska tverka

ALBERTO COEN

Trst - ulica Parini št. 4 - Trst

VELIKO SKLADIŠČE JESTVIL

Alpsko maslo po K 2-80, kg. Kava, Sladkor, Riž,
Napolijska zmes, Kakao, Cokolada, Olje iz oljk ali
bombaža itd. itd.

Pošiljate s poštami zavoji, po vsej deželi
poštne prosto. — Pisma naslovljati na **ALBERTO**
COEN — TRST. Cene najzmernejše.

Velika izbira

Pohištva

Pohištvo svetlo in temno, spalne in jedilne
sobe, divani, obešala, pisalne mize, železne
postelje, slike zrcala, stolice, popolno pohištvo
za kuhinje in tudi posamezni komadi.

Trst, via Chiozza 8

(Rudeče table)

VITTORIO DOPLICHER

Najnižje cene.

Oglas.

Pridobil sem si sposobnih pomagačev za pri-
pravljanje vsakovrstnih inženirskih del, ter se v skladu
priporočam za sledeče:
Merjanje zemljišč, razdelitev itd. in za napravo
map.

Izdelovanje načrtov za gradnje hiš in vseh
drugih poslopj, za napravo tovarn, za ceste, zgradnje
pri vodah itd.

Napravo načrtov za stroje, vodovode, in druge
cekovode in sploh za mehanične priprave.

Nadzorovanje, pregledovanje, in preračunjenje
pri in po izvrševanju takih del, in za cenitve.

Vsled mojih dolgoletnihkušenj se naadam da
bom mogel vsa dela v popolno zadovoljstvo
starih naročnikov izpeljati.

Moja tverka ŽIVIC in dr. preskerbi tudi vse
potrebne dotične predmete za omenjene gradbe in
naprave in sploh za vsako potrebo industrije, obrtni-
je in kmetijstva.

Urajuje se v slovenskem jeziku. Cene primerne.

V. Mat. Živic

vladno pooblaščen civilni inženjer priseženi
sodnijski izvedenec.

Trst, trgovinska ulica št. 2.

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

Najvpepnejše sredstvo proti

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

revmatizmu in protinu

TEKOČINA GODINA

prilagojena v Trstu Rafaela Godina, lekarna „Sila Matkova delja Salab“ pri
od lekarnarjev: sv. Jakoba in Josipa Godina, lekarna „Sila Matkova delja Salab“ pri

Stokholmska ulica K 1-40. In Trstu se ne odlašajte manjše od 4 steklenice prosti post. gotovnja ali post. anticipatni post. gotovnja 7 K. Trst, trgovinska ulica št. 2.

HOTEL BALKAN

70 sob, elektr. razsvetljava, lift, kopeli
Cena zmerna. Počrta & Figl

HOTEL BALKAN

Ne spuščamo pa se v podrobnosti, temveč podajamo sledeče vrstice na pot zastopniku našega društva na sestanku na Dunaju.

G. odposlanec našega društva v skupnem odboru istrskega učiteljskega, borečem se za izboljšanje nepovoljnega gmojnega stanja, izrekamo najtoplejšo zahvalo na vsem dosedanjem prizadevanju. Zajedno pa izrekamo trdno nado, da se — ne oziraje se na nasprotstva onih, ki jih ravno sedaj, ko se ima ublažiti, posebno bode „dvojna mera“ — po svoji moči zavzame za to, da vsprejeti zakonski načrt postane skoraj zakon, ki nam ustvari prehodno dobo, dokler se ne izpolnijo v znani resoluciji izražene zahteve, ki so zajedno zahteve vsega avstrijskega učiteljskega.

Upoštevaje na jedni strani vrenje, valovanje v vsem avstrijskem učitelstvu ter klicanje po duhu časa odgovarajočih reformah šolstva v obče; upoštevaje na drugi strani naše istrske razmere posebej; izjavljamo, da bi bilo sedaj, ko so se teška vrata deželnega zbora zaprla, vsako nastopanje proti novemu zakonu naravnost brezvestno!

V imenu več gospic tovarišic in gg. tovarišev: Mijo Žagar.

Vesti iz Kranjske.

Shod perotinarjev v Ljubljani.

V nedeljo se je ob veliki udeležbi vršil v veliki dvorani Mestnega doma I. vseslovenski shod perotinarjev in rejcev vseh malih domačih živali. Včerajšnji shod je bil velik vseh sklicateljev, izlasti g. Lehrmana, ki je vzbudil naprednega perotinarstva na Kranjskem. Shod je otvoril g. Lehrman, ki je iskreno pozdravil navzoče, izlasti zastopnika deželne vlade g. vit. Laschana in podpredsednika kmetijske družbe g. Povšeta in ravnatelja kmetijske šole na Grmu g. Rohrmanna. Na to je g. Lehrman podal poročilo predsedstva. O higijeni perotinarstva je obširno predaval g. živinozdravnik Miklavčič. O dobičnosti perotnine in malih domačih živali je predaval g. Lehrman.

Ravnateljem I. državne gimnazije v Ljubljani je imenovan profesor dr. Lovro Požar, bivši ravnatelj mestne višje dekleške šole. — Štirje spodnji razredi se postavijo pod samostojno pedagoško-didaktično vodstvo: za voditelja teh razredov je imenovan prof. dr. Aleks. Pucsko. Administrativno vodstvo ostane pa ravnatelju I. državne gimnazije.

Vesti iz Koroške.

Izkaz darov društvu „Drava“ v Beljaku za podporo slov. kor. dijakov: Ured. „Slov. Narod“ 2 K 12 st.; pisatelj Meško Zila 5 K; Jan. Hochmüller v Trstu 1 K; Zbirka beljaškega onizja v Trstu 10 K; Fr. Zupanič iz nabiralnika Zupaničeve gostilne na Martinovi cesti Ljubljana štirikrat, skupno 33 K; po istem gca Angela Zalaznikova 1 K 20 st.; ga Zalaznikova 1 K; gca Milka Kenda 10 stot.; ured. „Slov. Narod“ zbirko 10 K; gg. Podbregur in Trolč v Trstu nabrala 11 K; g. Podbregur 2 K 50 st.; isti nabral v Rojani 2 K 60 st., na narodnem plesu 6 K 66 st.; volilo g. župnika S. Stojnika na Zili 86 K 21 st. Skupaj 172 K 39 stot.

Hvala darovalcem! Ziveli nabralci!

Vesti iz Štajerske.

Najden zaklad. Nedavno je posestnik Brumen v Leskovcu pri Črešnjem našel na oranju njive lonec srbirnih rimskih denarjev. Sedaj poročajo, da so ti denarji iz zelo čistega srebra; največ jih je iz časov rimskega cesarja Antonina, ki je vladal od leta 138 do 161 po Kristu. Najdeni zaklad je tehtal 4 in pol kg.

Pregled železniške proge Kamnik-Polzel se bo vršil v ponedeljek dne 18. novembra na kranjski in štajerski meji. Na tej železnici bi bil potreben 1240 m dolg predor v kamniških gorah.

Gospodarstvo.

Železo v Dalmaciji. Pri Stonu so že pred 30 leti odkrili naslage železne rude. Minolega meseca je prišla na lice mesta rudarska komisija ter se je osvedočila o vrsti in o množini železne rude in nade je, da prično v tem rudniku zopet kopati železno rudo.

MALI OGLASI.

Plačilo na tedenske ali mesečne obroke, obleke za moške, blago za ženske obleke, zimске rute, dežniki, slike, zrcala. Madonnina 43, I. n. Levi Bicchi. 1384

Stara prodajalna jestvin v tržaški okolici s starimi odjemalci oddala se bo s 1. januarjem. Izročitev pod ugodnimi pogoji. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 1368

V prodajalnici zgotovljenih oblek in blaga za moške obleke Ivan Simić Trst, ulica Barriera 32 v hiši lekarne Picciola, sprejmejo se sedaj naročila za moške obleke in drugo potrebno za bližnje praznike Vseh Svetih in Božič proti naračunu in plačilu na obroke. 1349

Sadjerejci! — Sadno drevje sadite v jeseni, ne spomladi. Mnogo tisoč cepljenih jablan, hrsk in češenj po nizki ceni prodaja sadjarsko društvo v Ribembergu. 1367

Zaloga piva Protivin razprodaja na debelo tudi pristna vipavska vina in briska. Sladka ribola. Za gostilničarje cene po dogovoru. Ulica Gaetano Donizetti št. 3, nasproti centralne mlekarne Trifolium. 1383

Vinarska zadruga „Kletarstvo“

pri Pobegih

naznanja p. n. gg. trgovcem z vinom, gostilničarjem in zasebnikom, da je letos napravila 700 hektolitrov zajamčeno pristnega in izbornega vina; in sicer 500 hl črnega ozir. rdečega in 200 hl belega. Imamo še v zalogi prilično 100 hl starega burgundca in namiznega rdečega. Naše vino je pripravljeno na racionelen način ter po najnovjšem uzoru. Za pristnost istega jamči zadruga. Cenik in vzorce stavimo na razpolago.

Naznanjam P. N. slavnemu občinstvu da odprem jutri 31. oktobra

gostilno „Romeo Fabri“

ulica Rossetti št. 3

ter bom točil

izvrstna vipavska in druga vina

Priporočam se za obilno udeležbo

Leopold Šerbić.

Proda se obešala, postelje, oprave za spalno sobo najfinerega dela, kuhinjsko opravo „Secession“, mozaično umetniško mizico, vredno 1200 K. — Izvršuje naročbe vsake vrste. Mizar, Trst, ulica Cereria št. 2.

Tvrdba z lesom EMILIO SEGRÉ

v Trstu (ulica Gioachino Rossini 2, I. n.)

je odprla sledeče podružnice: Riva Pescatori št. 8 (vogal ulice Annunziata) in Ulica Scorzeria št. 14 (vogal ulice Parini) kjer se dobi bogata izbira

koroškega lesa po konkurenčnih cenah.

Pohištvo

solidno in elegantno

po zmernih cenah

Rafaele Italia

TRST — Via Malcanton 7

Patrizio Pittaro & Giovanni Bianchi

Avtorizovana delavnica za električne napeljave

TRST, Largo Santorio Santorio št. 5 v začetku ulice Farneto

Napeljava elektr. zvoncev, brzojavov, telefonov in strel vodov.

Popolne napeljave električne luči.

Motori in električna vetrila. — Postavljanje svetilk itd.

Aparati baterije in potrebščine za električno zdravljenje.

Delo se izvršuje hitro in natančno. — CENE ZMERNE. — CENIKI ZASTONJ.

MERKUR

J. ULČAKAR & Co. - Trst

Telef. 1874 — Via Nicolò Macchiavelli št. 19 — Telef. 1874

Komisije. - Zastopstva. - Informacije.

Zaloga raznovrstnega kolonijalnega in družega blaga.

ZAHTEVAJTE CENIK

Prodajalnica manifakturnega blaga

E. RUDAN

Trst, ulica Ponterosso št. 10

VELIKA IZBERA

volnenega in platnenega blaga, zgotovljenega in svilenega perilaza moške in ženske.

Lanena in tkanena pogrinjala trliž, zavese in pregrinjala, robei, moderei, ovratniki, ovratnice, pletenine, nogovice in druge potrebščine.

PO NAJZMERNEJŠIH CENAH ::

Ivanka Doreghini

TRST — ulica Madonnina št. 8

VELIKA ZALOGA

pohištva, manufaktur, ur, slik, zrcal in tapetarij.

Popolne spalne in obedovalne sobe.

Moške obleke na izbero.

UGODNE CENE.

Prodaja proti takojšnjemu plačilu in tudi na obroke.

Najboljša reklama za trgovce obrtnike, rokodelce in zasebnike sploh so „MALI OGLASI“ v „Edinosti“,

Narodno podjetje!

GORIŠKA tovarna mila A. GABRŠČEK

Izdelki in cene se ne bojé konkurence.

Zastopnik za Trst:

Vekoslav Plesničar

ulica Gaetano Donizetti št. 5.

Narodno podjetje!

GUERINO MARCONI

:: ulica Jivarnella št. 3. ::

Priporočam svojo

zalogo oglja in drv

ki je vedno preskrbljena z najboljšim kranjskim blagom. Prodaja na debelo in drobno.

Pošiljanje na dom.

Telefon št. 1664.

Eptol

Edina, po znanstvenih navodilih pripravljena

Voda za lase

po napovedih sanitetnega svetnika Dr. med. Elchhoff v Elberfeld-u, za čiščenje, hlajenje in krepitev lasne kože, za odvijanje dlav, posebno tudi proti tesnim trgujočim kožnim izpadanju las.

Edini izdelovalec

FERD. MÜLHENS

Ces. kralj. dvorni zalagatelj

KOLONIJA o/R

Podružnica: DUNAJ IV, Heumühlgasse 3.

Dobi se v lekarnah, miodilnicah in parfimerijah.

Michele Zeppar, Trst

ulica S. Giovanni št. 6 in 12

Podružnica v Zadru

SKLADIŠČE in avtorizovana delavnica

majoličnih peči

lastnega izdelka.

Bogata izbira plošč za kopelji in kuhinje.

Sodružnik ::

se sprejme v lukrativno narodno tovarniško podjetje s 15—25.000 kron vložne glavnice, ki se najpoprej obrestujejo po dogovoru, in z osebnim sodelovanjem je zagotovljena prav dobra eksistenca. — Ponudbe pod

„SODRUŽNIK“

na Inzeratni oddelek Edinosti, ulica Galatti 18

HOTEL

Pri zlatem jelenu

v GORICI.

Ugodna lega sredi trgovskega dela mesta. — Nad 40 na novo opremljenih sob. — Velik jedilni salon, stekleni salon, obširen vrt, veranda, klubove sobe, kegljišče. Izborna kuhinja. — Plzensko in Puntigamsko pivo. — Raznovrstna namizna vina in v butelkah.

Za preč. duhovščino separata soba na razpolago.

Za mnogobrojen obisk se toplo priporoča udani

A. DEKLEVA.

KJIGOVEZNICA

Tovarna trgovskih registrov

Gustavo Tassin & Figlio

Trst, Via Porporella št. 5 - ogel Via della Sanit

VELIKA ZALOGA

praznih buteljk

Trst, via delle Ombrelle št. 5

Guido e Ugo Coen

100.000 buteljk od šampanjca za refošk

Prodajajo in kupujejo se buteljke vsake vrste za refošk, šampanje, bordeaux, rensko vino, konjak itd. VELIKA ZALOGA Buteljk od pol litra in 1 in pol litra. Damjane iz stekla opletene

Prevzamejo se dopošiljatve na deželo.

Kupuje se razbito steklo vsake vrste.